

predstavljajo v romanu sanje, saj v nekem smislu omogočajo pogled na drugo (ono) stran. Zadnje poglavje, v katerem nastopi (sanjsko) »bitje svetlobe«, se končuje s stavkom: Tujec sem na zemlji. V epilogu zvemo, da je Anonim padel kot žrtev strmoglavljenega izraelskega letala na progi Tel Aviv—Rim. Torej nekaj značilni moderni Ikarov padec.

Nedvomna relevantnost bivanjskih vprašanj, domiselna in poglobljena pripoved in stilna izbrušenost dajejo romanu visoko kakovostno oznako. Povsem je mogoče pritegniti založniškemu ocenjevalcu romana Andreju Inkretu, ki pravi, da je Uršičevo Romanje za Animo »nabito s sijajno miselno in umetniško energijo«. Vsekakor gre za razveseljivo uspešno stvaritev naše novejši proze.

**MIMI MALENŠEK: MARČNI
VETER, FRESKA IZ »POMLADI
NARODOV«**

(Ljubljana, Slovenska matica 1988, 571 strani)

Plodovita pisateljica Mimi Malenškova je opazen del svoje zdaj že petdesetletne književne bere posvetila tudi zgodovinskemu oziroma biografskemu romanu. Za primer navedimo le tista dela, ki obravnavajo slovensko (predvsem daljno) preteklost. To so romani Črtomir in Bogomila, Plamenica (o Primožu Trubarju), Inkvizitor (o Tomažu Hrenu), Poslušaj, zemlja (o Jakobu Gallusu) in Pojoči labodi (o Dragotinu Ketteju in Josipu Murnu). Že bežen pogled na omenjeni zgodovinski razpon pove, da je avtorica obdelala odlomke iz slovenske zgodovine od prelomnih začetkov (izguba državno-narodne samostojnosti) prek začetkov književnosti in organiziranega nacionalnega delovanja (Trubar, reformacija) do novoromantičnih pesnikov na prelomu 20. stoletja, ki predstavljata vstopanje slovenske književnosti na evropsko raven. Seveda je pisateljica v več svojih delih obravnavala tudi svetovno vojno, a v skladu z uveljavljeno

prakso uporabljam za ta dela oznako vojni roman.

Pri tem stalnem avtoričinem zanimanju za domačo zgodovino je bilo pravzaprav kar normalno pričakovati, da se bosta kot tematska sklopa v kakem od njenih del pojavila še razsvetljenstvo (v letošnjem knjižnem programu je napovedan njen roman Zlati roj – o čebelarju Antonu Janši) in pa seveda leto 1848 kot začetek modernega slovenskega političnega programa (Zedinjena Slovenija).

Roman Marčni veter z obetajočim podnaslovom freska iz »pomladi narodov« prikazuje torej to tako razglašeno zgodovinsko leto.

Pisateljičin stil bi lahko nasploh označili kot širokopisni, n drobno pripovedovalni. Epska širina sama po sebi ni ne dobra ne slaba, je pač določeno dejstvo pripovedne književnosti. Vprašanje, ki se ob tem zastavlja, je le, ali je širina teksta umetniško utemeljena ali ne. Ob spominu na Plamenico in Inkvizitorja bi dejal, da sta bila tam dolžina in povedanost kar nekako v sorazmerju. To pa ne velja za roman Marčni veter. Obširnost tega teksta ni v skladu z njegovo informativnostjo. Podnaslov »freska« spodbuja pričakovanja o živopisnosti, raznolikosti, morda celo monumentalnosti, res pa je, da je lahko freska tudi dokaj parcialen prikaz življenja.

Kako se je pisateljica lotila svojega »slikanja«? Glavna kraja dogajanja, Dunaj in Ljubljano, je smiselno povezala z glavno osebo, Jurijem Sajovcem, ki ga spoznamo najprej kot dunajskega študenta medicine in delno pričo dunajske revolucije, nato pa kot zdravnika v Ljubljani, v kateri je doma, in udeležencu nekaterih ljubljanskih dogajanj v istem letu. Revolucijo bolj opazujočega Jurija dopolnjuje njegov dunajski študentski kolega Žiga, ki je v revoluciji aktivno delujoč in se pojavlja v romanu v vlogi podrobnejšega informatorja o njej. Preobsežno je opisan Jurijev odnos do ljubljanske meščanske hčere Tine Golmajerjeve, saj je časovno malo ilustrativen. Najbrž bi fresko obogatila navzočnost

nekaterih tedanjih slovenskih javnih političnih in kulturnih osebnosti (bežno so sicer omenjeni A. Fister, L. Toman, F. Prešeren, J. Vesel-Koseski in še kdo). Zgodovinska slika bi bila tako najbrž izrazitejša, sedaj pa jo gledamo iz zornega kota meščanske poslovnosti in meščanskega salona. Tako pri radikalnih revolucionarnih pretresih kot pri povprečnem sredinskem življenju so občutne podobnosti med nekdanj in sedaj. Eno jasnejših sporočil romana je vsekakor v prikazu očitne polovičarskosti oziroma ponesrečenosti avstrijske revolucionarnosti leta 1848 in njenega še skromnejšega slovenskega (ljublanskega) odmeva. To misel potrjuje tudi zadnji stavek romana, ki se glasi: »Snežni metež se je unesel, le veter je še nosil redke snežinke in jih jima zabadal v obraz«.

Brez tiskovnih napak seveda ne gre. Zapisal sem si nekaj težav s francoščino: str. 53: Ma paure – prav: ma pauvre; str. 256 in še kje: cytoen – prav: citoyen; str. 303: Quizot – prav: Guizot.

Malenškina freska o »marčnem vetru« in njegovih pojavnih sestavinah omogoča – npr. ob izstopajočem zgledu Vugovega Krtovega kralja – le delno zadovoljstvo.

MIHA MAZZINI: DROBTINICE

(Ljubljana, Prešernova družba 1987, 165 strani)

Knjižni prvenec Mihe Mazzinija roman *Drobtinice* je vreden večstranske pozornosti. Najprej po pripovedni svežini in iznajdljivosti, drugič po tematski in problemski zanimivosti, tretjič po potrditvi možnosti sodobnega realističnega pisanja in četrtič – zadnje, a ne nazadnje – po sugestivni upodobitvi določenega duha časa, načina življenja in čutenja sveta. Ustaviti se velja že ob naslovu *Drobtinice*. Avtor bi moral dati delu kak navidezno pomenljivejši naslov, npr. *Usode*. Vendar prav poudarjena »nepomembnost« naslova daje romanu dodatno draž, saj bralce izziva k dvomu o na-

slovu (so to res »drobtinice«?) ali celo k oporekanju naslova (ne, to so vendar kar bistvene življenjske zadeve, »malenkosti«, ki so življenje). Prvi avtorjev uspeh je torej že naslov.

Glavna oseba romana (obenem prvoosebni pripovedovalec) je Egon. Ime glavne osebe je mogoče brati vsaj na dva načina (Ego + N, E + gon): jaz in jazov gon sta v romanu vsekakor v ospredju. Oglejmo si značilnosti glavne osebe. Gotovo je bistveno, da je Egon svobodnjak, se pravi, ni v rednem delovnem razmerju. V nekem smislu je samostojen kulturnik, saj se preživlja deloma tudi s pisanjem lahkih ljubezenskih romančkov za široko tržišče. Sicer pa je, kot se boemu spodobi, temeljit pijanec in kadilec, primerno pa se posveča tudi ženskam na erotično-seksualnem področju. Finančno živi na robu eksistence, edina stvar, ki pa je ne more pogrešati, je steklenička Cartierovega parfuma.

Večinsko dogajanje poteka v manjšem industrijskem kraju z železarno, v katerem lahko spoznamo Jesenice, vendar pa to dejstvo nima odločilnega pomena. Ob glavni osebi, ki je nekak moderni »pica-ro«, nastopa vrsta zanimivih, bolj ali manj profiliranih oseb. Poleg ljudi »izven« ali »na robu zemlje«, vrsto takih je upodobil v svojih romanih Peter Božič, najdemo med Egonovimi znanci še predstavnike umetniških krogov pa tudi prave proletarce. Slednje predstavljata priseljena delavca iz Bosne: Selim in Ibro. Selim je že nekaj časa v mestu in govori že slovensko, novejši priseljenec Ibro pa govori vseskozi srbsko oziroma hrvaško. Treba je reči, da je jezikovna mešanica, kot nam jo ponuja pisatelj, naravna in nemoteča. Utemeljeno jo dopolnjuje še žargon »svetovne vasi« – angleščina. Selimova fantazma je filmska igralka Nastasja Kinsky, Ibrova pa kar konkretno dekle iz bližine Ajša. Pri razvijanju in razreševanju obeh fantazem živahno sodeluje Egon. Sicer redek nastop priseljencev iz Bosne v naši novejši prozi je avtor spremenil v simpatično ostvaritev.

Kot anarhističen svobodnjak ima

s čimmanj besedami, pri tem pa se ogibati ponavljanju (beri: mlatenju prazne slame) in larpurlartizmu.

Brelovo zapuščino poenostavljeno lahko sumiramo v njegovih diskografskih (24 singlov in 17 LP) in filmografskih (11 filmov) dosežkih, to pa še zdaleč ne zaozkroža pomena in delovanja enega najbolj pomembnih Belgijcev 20. stoletja. V prid tej trditvi velja dodati, da danes Brelovo poezijo preučujejo na mnogih šolah in

fakultetah širom po Belgiji, Franciji in drugod po Zahodni Evropi. Poleg tega je o Brelovem življenju in ustvarjalnosti doslej napisano že skoraj trideset knjig ali pomembnejših znanstvenih del, ki zaozkrožajo pomen njegovega dela, še vedno navzočega v širšem evropskem prostoru in času.

Izola, 30. 6. 1988

Slavko Gaberc

Popravek

Ker so v 10. številki Sodobnosti imeli tiskarski, lektorski in korektorski škratje nekaj družni poskočni ples, bi prosil za posamezne popravke.

str. 983 (1. stolpec): 1. vrsta: izredno ploden – *prav: plodni*; 8. vrsta: Novele – *prav: Novelete*; 2. odstavek, 4. vrsta: omenja: *prav: pomeni*;

str. 984 (2. stolpec): 16. vrsta od spodaj: Označujejo – *prav: Označuje jo*; 1. vrsta zadnjega odstavka: dvojnost – *prav: dvojost* (gre za ločilnost, ne za množilnost);

str. 985 (2. stolpec): 11. vrsta od spodaj: udeležencu – *prav: udeleženca*;

str. 986 (1. stolpec): 5. vrsta od spodaj (ta je najhujša!): moral dati – *prav: mogel dati* (niti na misel mi ne pride, da bi avtorju vsiljeval kak »svoj« naslov. Ne gre za *moranje*, gre za možnost: avtor bi *lahko* dal (ali: mogel dati) namesto Drobtinic drug naslov, a ga ni ... itd.).

Andrijan Lah